

Jaarverslag 2018 - Commissie Ethiek

Tekening van Irma Bik, gespreksleider Moreel Beraad

1 februari 2019
Commissie Ethiek

GEMIVA-SVG GROEP

Samen maken we het verschil

Inleiding

De Commissie streeft ernaar om het bewust omgaan met ethische reflectie in ons dagelijks handelen te stimuleren. We hechten er waarde aan om medewerkers te stimuleren stil te staan bij de vraag “wat beweegt mij, welke overtuigingen heb ik en hoe verhoudt dit zich tot mijn rol als professional”.

Ook in 2018 was dit één van de hoofddoelen van de commissie. We hebben opgemerkt dat impliciete ethiek op de werkvloer in 2018 steeds meer expliciet gemaakt wordt. Mensen voeren steeds vaker een gesprek over ethiek bij de koffieautomaat. Het aantal vragen om een advies van de Commissie Ethiek neemt toe. We merken dat vragen vanuit alle lagen van de organisatie komen. Medewerkers vanuit verschillende disciplines weten de commissie te vinden; van persoonlijk begeleider tot regiodirecteur, en van nachtorgmedewerker tot gedragsdeskundige en medewerkers van de afdeling Behandeling & Ondersteuning.

Vanuit alle regio's zijn dit jaar verzoeken tot het organiseren van een themamiddag met een ethisch thema binnengekomen. De themamiddagen worden goed bezocht en worden als zeer waardevol ervaren.

Bijeenkomsten Commissie Ethiek – vergaderingen

We zijn 11 keer bij elkaar gekomen voor een vergadering van de Commissie Ethiek. Er zijn 7 casussen met een ethisch dilemma besproken. Voor iedere casus is een regiehouder gekozen die het advies van de commissie heeft besproken met betrokkenen. Deze regiehouder heeft na enkele tijd contact opgenomen met degene die de casus heeft ingebracht om te vragen of het advies bruikbaar is geweest. Een aantal van de casussen zijn tijdens de bijeenkomst van de commissie besproken met direct betrokkenen.

Casussen die voorbij zijn gekomen tijdens de bijeenkomsten van de Commissie Ethiek:

1. Beheer bewonersgelden door familie, misbruik hiervan.
2. Medisch zinloos handelen in palliatieve fase.
3. Hoe ga je met weigeringen om en wanneer ga je over tot gedwongen toedienen van medicatie.
4. Maatregel (straf) moreel verantwoord of niet?
5. Verandering Staatsburgerschap
6. Seksualiteit
7. KDC Bloemendaal

In 2018 heeft de Commissie Ethiek kennis gemaakt met Chris Reitsma. Chris is de nieuwe manager van de afdeling Personeel, Organisatie & Opleidingen en de afdeling Communicatie. Hij was zeer geïnteresseerd in de werkzaamheden van de commissie en begon direct na te denken hoe de ethiek binnen zijn afdeling een rol zou kunnen spelen. Chris heeft de Commissie Ethiek de vraag voorgelegd in hoeverre er door medewerkers ethische dilemma's met betrekking tot personele aangelegenheden aan de orde komen.

Activiteiten Commissie Ethiek

Maart

Symposium 'Eigen regie en spanningen in de driehoek'

De commissie heeft een symposium 'Eigen regie en spanningen in de driehoek' georganiseerd. Tijdens dit

symposium werd er een workshop gegeven aan aanwezigen waarin in twee gespreksronden werd stilgestaan bij twee vragen:

- Wat versta je onder 'Eigen regie in de sfeer van De driehoek'?
- Wat kom je hierin tegen en welke dilemma's kom je in de praktijk tegen (m.b.t. eigen regie en verhoudingen in de driehoek)?

In maart heeft de commissie een aanvraag gekregen voor het bekijken van de medisch-ethische aspecten van een kleinschalig interventieonderzoek. De vraag kwam van Hanneke Borst, fysiotherapeute bij Gemiva. De commissie heeft hier uitgebreid bij stilgestaan.

Thema-avond 'Veiligheid en eigen regie' op de Hoeksche Gang

In drie kleine gemengde groepen is gesproken en gedacht over 'veiligheid' en 'eigen regie' als betekenisvolle begrippen in zorg en begeleiding. De inzet was om op basis van eigen ervaringen te komen tot een concrete invulling van deze begrippen. Daarbij kwam naar voren dat er wel degelijk samenhang is tussen beide begrippen, maar dat ze soms ook echt kunnen botsen. En dat het gewicht dat door begeleiders of vertegenwoordigers aan deze begrippen wordt toegekend ook anders kan zijn.

April

Themamiddag 'Eigen regie'

Op 11 april heeft er een themamiddag 'Eigen regie' voor medewerkers (ongeveer 50 mensen) plaatsgevonden op de Geer op aanvraag van locatiemanager Rita Bakker. In enkele gespreksrondes gingen medewerkers in kleine groepen uit elkaar om eigen casuïstiek te bespreken met vervolgens steeds plenaire reflecties over de inhoud van goede zorg.

Themamiddag 'Vrijheid en eigen regie'

Op 17 april heeft er een themamiddag 'Vrijheid en eigen regie' plaatsgevonden op Swetterhage. Deze themamiddag werd zeer goed bezocht. Ongeveer 90 mensen waren aanwezig.

Advies over MijnDossier!

In april heeft de commissie een advies gegeven naar aanleiding van een vraag vanuit de Ondernemingsraad. Het betrof de zorg om het dossiergebruik nu van MijnDossier! gebruik wordt gemaakt. De OR heeft de vraag voorgelegd hoe om te gaan met het noteren van de naam onder de rapportage en de wens geuit om anoniem te kunnen rapporteren naar aanleiding van ontevreden ouders die zich dreigend uitlieten.

1. De commissie erkent dat zich in de sfeer van het inzagerecht problemen voordoen die om adequaat beleid vragen
2. De commissie vindt de naamgeving van MijnDossier! suggestief: ze zet de cliënt en diens vertegenwoordiger te gemakkelijk op het verkeerde been als het gaat om het eigenaarschap van het dossier.
3. Het is van belang om begeleiders goed te ondersteunen in het omgaan met vragen en problemen die zich voordoen in het spoor van een pro-actiever inzagerechtbeleid.

4. Het is naar mening van de commissie ook van belang de informatie aan vertegenwoordigers (en cliënten) te optimaliseren aangaande de doelen en functie van het dossier.

Juni

Congres NEON

Leden van de Commissie Ethiek zijn naar een congres van NEON geweest. Het was een zeer inspirerende bijeenkomst. Naar aanleiding van dit onderwerp komen de volgende thema's naar voren: Moral distress, reflecteren en moral stress, bewustwording. Naar aanleiding hiervan wordt besloten het volgende symposium van de Commissie Ethiek te organiseren over het onderwerp Morele Stress. Dit sluit ook aan bij de discussie die bij de Gemiva-SVG Groep speelt rondom het toegenomen ziekteverzuim en toename van psychische klachten.

September

Niet-reanimeerbeleid

Met Arthur de Jong, arts verstandelijk gehandicapt, is gesproken over het niet-reanimeerbeleid. Arthur geeft aan dat hij vaker de vraag van familie krijgt voor euthanasie en palliatieve sedatie bij wilsonbekwame cliënten. Ook de vraag voor een non-reanimatiebeleid komt steeds vaker voor. Arthur deelt zijn dilemma hoe te handelen naar aanleiding van de vraag van ouders rondom palliatieve zorg. Bij een cliënt die wilsonbekwaam is, besluit de arts tot het voeren van een beleid tot niet reanimeren. Het valt op dat vanuit familie steeds vaker de vraag komt voor het voeren van een niet-reanimatiebeleid bij een 'jonge en gezonde' cliënt omdat de familie vindt dat er geen kwaliteit van leven is. De vraag over wie bepaalt of iemand kwaliteit van leven heeft is een spannende. Een oordeel over de kwaliteit van leven is een voorlopig oordeel tot je de persoon zelf geraadpleegd hebt.

Dilemma's in de nacht

In september heeft de nachtdienst een aantal dilemma's opgestuurd die spelen in de nacht. Arthur de Jong gaf aan deze dilemma's te herkennen. Hij krijgt wel eens de vraag om sedatie of slaapmedicatie voor te schrijven aan cliënten die vroeg wakker worden, terwijl er een samenhang is met het tijdstip van naar bed gaan. Naar aanleiding hiervan wordt in de commissie besproken dat het goed zou zijn eens een slaaponderzoek binnen Gemiva te houden. We spreken over meer voorlichting aan begeleiders en verzorgers rondom slaap, mogelijk het organiseren van een themamiddag over slaap. Inmiddels is er een onderzoek naar slaap gestart.

November

Themamiddag 'Curatele, mentorschap en bewindvoering'

Op 8 november heeft er een themamiddag 'Curatele, mentorschap en bewindvoering' plaatsgevonden op Swetterhage. Er waren ongeveer 100 mensen op deze bijeenkomst aanwezig. De belangstelling is groot en het onderwerp leeft binnen de stichting. De regiodirecteur van een regio in het zuiden heeft gevraagd deze bijeenkomst te herhalen in deze regio. In januari 2019 zal deze bijeenkomst plaatsvinden.

Enkele leden van de Ondernemingsraad, Arthur de Jong en Jos Hiel hebben een bijeenkomst van de Commissie bijgewoond. We overleggen jaarlijks met Jos als lid van de Raad van Bestuur die met onze commissie afstemt hoe en wat.

Posters

Ieder jaar verstuurt de commissie enkele posters met teksten die tot de verbeelding kunnen spreken. Op deze posters komt zeer regelmatig een reactie. Een aantal van de reacties op de tekst 'Geen groter belang dan eigen belang' delen we graag:

- Geen groter belang dan eigen belang... Komt op hetzelfde neer als: Heb uw naaste lief als uzelf... Het klinkt nogal egoïstisch, beide gezegdes: maar daar begint goed functioneren wel mee!
- Als deze tekst ons uitgangspunt zou worden van werken en leven zou de maatschappij er nog grimmiger uit gaan zien, de zwakkere nog zwakker worden en de sterken nog sterker. We zijn er denk ik soms wel naar op weg met z'n allen maar gelukkig zie ik in mijn omgeving nog steeds heel veel mensen waar het belang van samen voorop staat.
- Een wijs man schreef eens: Laat iedereen niet alleen aan zijn eigen belang denken, maar ook aan dat van een ander. Dat lijkt mij al een goed begin. ☺

Gespreksleiders Moreel Beraad

De Gemiva-SVG Groep heeft sinds november 2018 tien gespreksleiders moreel beraad. Deze collega's zijn opgeleid om gesprekken over dilemma's volgens een vaste methode te begeleiden. Heb je een casus waar je als groep niet goed uitkomt? Omdat je met elkaar zoekt naar wat goed is om te doen of omdat er heel verschillende meningen zijn? Dan kan een moreel beraad helpen om verder te komen.

In 2018 is een toename van het aantal aanvragen voor een moreel beraad te zien.

Wensen 2019

- Het organiseren van een themamiddag over het onderwerp seksualiteit.
- Samenwerken met de Commissie Vrijheid en Eigen Regie met betrekking tot de nieuwe wet Zorg en Dwang.

Leden van de Commissie Ethiek

Voorzitter:	Peter de Gier
Secretaris:	Alieke Nielen
Leden:	Hennie Blok Liz Sluijs Kees Hakkenberg Paul Wiewel
Extern adviseur:	Hans van Dartel